

SIMON KUNTA

Vt4 / E75 asemakaavan muutos

LUONTOSELVITYS

1.10.2020

Luontoselvityksen laatinut konsultti:

FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy

FM biologi

Minna Takalo
p. 040 5558674
minna.takalo@fcg.fi

1.10.2020

Sisällysluettelo

1	Johdanto.....	3
2	Selvitysalue ja menetelmät	4
3	Luontoarvot ja kasvillisuus	5
4	Arvokkaat luontokohteet ja huomionarvoinen lajisto	8

1.10.2020

1 Johdanto

Simon asemakaavan muutosalue (Asemanseudun AK) sijoittuu vt4 / E 75 alueelle Simon keskustajaman alueella. Asemakaavan muutoksen tavoitteena on mahdollistaa Vt4 / E75 tielinjausten muutokset Oulu–Kemi yhteyden parannuksen ja kehittämisen osalta Simon taajaman kohdalla.

Asemakaavan muutostarve syntyy lähinnä toteutettavien rakenteellisten melusuojausten tarvitseman lisätilan kuten meluvallien tilatarvevaatimuksista sekä esteettömän kävely- ja pyöräliikenteen mahdollistamisesta. Oulu–Kemi valtatie perusparannus- ja uutostyöt on toteutettu jo Simojoen eteläpuoliselle osuudelle, Ranuantien risteysalueelle saakka.

Tämä luontoselvitys on laadittu asemakaavamuutosprosessin tarpeisiin. Selvityksen maastoinventointi toteutettiin 28.9.2020 ja myöhemmästä selvitysajankohdasta huolimatta maastossa oli tarkastettavissa tarvittavat kohteet ja lajisto, jotta luonnon monimuotoisuudelle tärkeiden seikkojen huomioiminen voidaan toteuttaa kaavamuutosprosessissa.

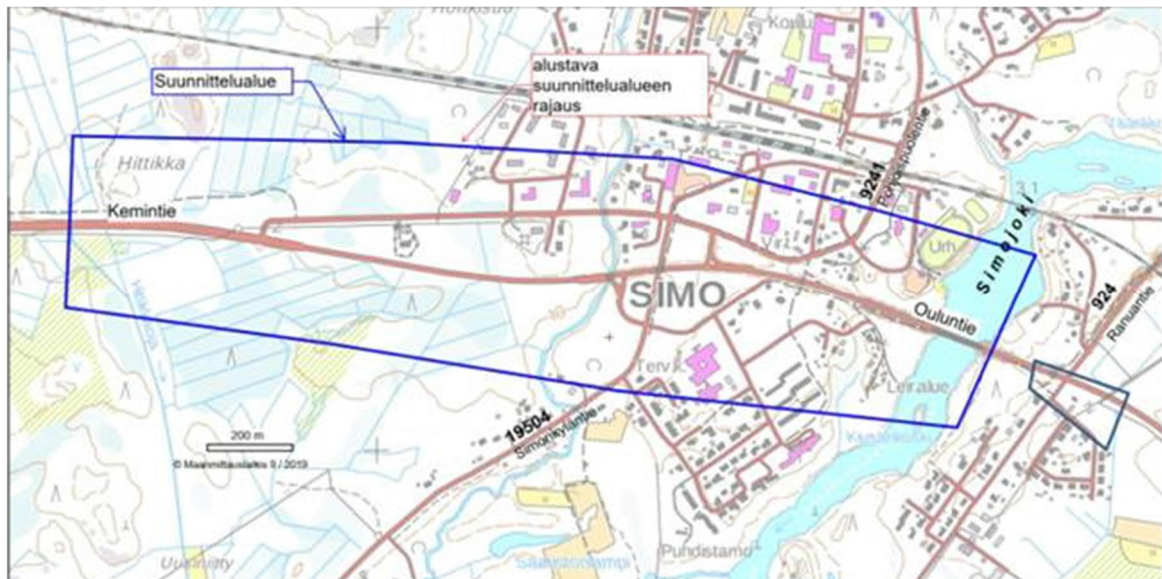
Luontoselvityksen maastoinventointi on toteutettu yhden käyntikerran inventointina. Luontoselvityksen ja sen raportoinnin on laatinut FM biologi Minna Takalo FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:stä.

1.10.2020

2 Selvitysalue ja menetelmät

Selvitysalue on hieman toteutettavaa asemakaavan muutosaluetta laajempi (kuva 1). Maastoinventoinnin tavoitteena oli tarkastaa, sijoittuuko kaavamuutosalueelle suunnittelussa huomioitavia luontoarvoja eli luonnontilaltaan edustavia luontokohteita tai lajistoa, joka tulee huomioida suunnittelussa. Selvityksen taustatietoina käytettiin ympäristöhallinnon Hertta Eliölajit –tietokannan aineistoja sekä Suomen lajitietokeskuksen avointa lajitietoa.

Kuva 1. Simon asemakaavan muutosalue laajemmalla selvitysalueerajauksella.

Kuva 2. Asemakaavan muutosalue sijoittuu valtatie ympäristöön Simoin keskustan ohittavalla osuudella.

1.10.2020

3 Luontoarvot ja kasvillisuus

Kaavamuutosalue sijoittuu taajamaan ja on hyvin pitkään ollut ihmistoiminnan vaikutuksen alaisena. Selvitysalueen metsät ovat varsinaisen talousmetsäkäytön ulkopuolella ja ne on jätetty taajamametsinä käsittelemättä, sillä ne toimivat valtatie ja asutuksen välissä näkemäesteenä sekä melun- ja pölyntorjunnassa. Simojoen lähialueelle sijoittuvat metsät ovat tuoreita ja lehtomaisia kangaita, osin jopa tuoretta lehtoa. Simojoen itäpuolella, valtatie eteläpuolella, Onkalontien ja joen välisellä alueella on tuoretta lehtoa, jonka puustoa on käsitelty ja kohde on osin roskaantunut ja kulttuurivaikutteista lajistoa esiintyy etenkin teiden ja asutuksen lähialueella.

Valtatie ja asutuksen välissä asemakaavamuutosalueella Simojoen länsirannalta lähtien on puustoisia osuuksia, jotka ovat jokirannan lähellä tyypiltään lehtomaista kangasta. Leirintäalueen lähialueella metsissä on tuoreen keskiravinteisen lehdon piirteitä. Jokivarren ja valtatie väliset metsät ovat puulajisuhteiltaan edustavia ja niissä esiintyy kuusen lisäksi haapaa, raitaa ja koivua. Rantametsissä on kohtalaisesti lahoppuustoa.

Simon keskustaan kääntyvien liittymien sekä Simonkyläntien alikulun välisellä alueella metsät ovat kuivahkoa kangasmaata ja pääosin mäntyvaltaisia. Edelleen metsissä on nähtävissä kulttuurivaikutteisuus. Valtatie pientareet ovat nurmialuetta ja hoitotoimilla matalakasvuisina pidettyjä.

Kuva 3. Leirintäalueen rantaa joen itäpuolelta kuvattuna.

1.10.2020

Kuva 4. Vt4:n pientareet ovat hoitotoimilla matalakasvuisina pidettyjä

Kaavamuutosalueella valtatie alittaa Koivuoja, joka saa alkunsa Lumiaavan eteläpuolisilta suoalueilta, joilla on myös turvetuotantoaluetta. Ojan valuma-alueen yläosissa turvemaita on vahvasti ojitettu ja ojaan on johdettu sekä soiden että metsäojitusten kuivatusvesiä. Simon taajaman tuntumassa Koivuoja virtaa lähes luonnontilaisen kaltaisessa uomassa ja pääosin kivennäismaarantaisena. Koivuoja virtaa Simoin taajaman länsipuolella teollisuusalueen läpi ja alittaa valtatie. Uoman varrella on etenkin valtatie eteläpuolella selkeitä ruoppauspenkereitä, jotka kasvavat jo järeää kuusta. Uoman varrella on taajaman lähialueella varttunutta puustoa, sillä taajamametsiä ei ole käsitelty. Valtatie pohjoispuolella Koivujan rantaan saakka ulottuu asutusalueen piha-alueita. Koivujan alaosa, ennen sen päättymistä Nikkilänjärven kautta Simojokeen, on uoman rakenteen osalta edustavampaa (FCG Suunnittelu ja tekniikka 2018, Simojoen OYK:n selvitykset).

Koivuoja ja sen rantojen metsätyyppejä tarkasteltiin maastossa, sillä liikennejärjestelyjen suunnitelmassa uoma siirretään asemakaavan muutosalueella siten, että uoma alittaa valtatie hieman nykyistä lännempänä, jolloin saadaan tilaa liittymille ja kaistoille. Koivuoja lisää taajama-alueella monimuotoisuutta ja luo vaihtelevaa elinympäristöä lajistolle. Koivuoja ei kuitenkaan ole luontokohteena sellainen, että se tulisi erityisesti huomioida maankäytön suunnittelussa. Uoman varrella ei ole luonnontilaista lehtoa, vaikka penkereellä lehtolajistoa esiintyykin. Uoma on pakoin jyrkän kangasmaarannan omaava ja sillä on selkeästi tulvavalli. Uoman lähialueella on juuri tulvimisen vaikutuksesta kuollutta pystylahopuuta. Eläin ja lintulajiston elinympäristönä valtatie välitön lähiympäristö ei ole erityisen merkittävä. Huomionarvoista kasvillisuutta Koivujan lähimetsiin ei havaittu sijoittuvan syyskuun lopun inventoinneissa, jolloin lehtolajisto oli vielä tunnistettavissa. Koivujan alueella ei ole potentiaalia arvolajiston esiintymiselle. Koivuoja jäätyy talvella eikä sillä arvioida olevan merkitystä luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeihin lukeutuvan saukon elinympäristönä, etenkin taajaman lähialueella.

1.10.2020

Kuva 5. Koivuojan uomaa valtatie eteläpuolella. Uomaa on joskus oikaistu ja sen rannalla on vanhoja ruoppauspenkereitä.

Kuva 6. Valtatie alikulkujen istutuksissa esiintyy haitallisiin vieraslajeihin lukeutuvaa kurtturuusu.

1.10.2020

4 Arvokkaat luontokohteet ja huomionarvoinen lajisto

Koivuojaa ympäröivän kuusivaltaisen metsän sekä Simojoen lehtomaisten rantametsien lisäksi selvitysalueelle ei sijoittunut sellaisia potentiaalisia alueita, jolla voisi esiintyä edustavampia luontokohteita tai lajiston elinympäristöjä. Koivuojaa todettiin olosuhteiltaan siten muuttuneeksi taajama-alueella, että sen osalta ei ole tarpeen huomioida nykyistä uomaa kaavoituksessa.

Selvitysalue on pieni ja sijoittuu vahvasti rakennetun ja liikennöidyn alueen keskelle. Asemakaava-alueen ja laajemmin sen lähialueen osalta tiedusteltiin uhanalaisrekisterin paikkatietoja (Lapin Ely-keskus, 24.9.2020 / Lipponen). Simon taajama-alueelta on uhanalaisrekisterissä lajiesiintymiä, joiden nykytilannetta tarkasteltiin maastoinventointien aikana.

Perämerenketomaruna (*Artemisia campestris* ssp. *bottnica*) on koko maassa rauhoitettu (Lsa 2013/471) kasvilaji, joka lukeutuu EU:n luontodirektiivin liitteiden II ja IV lajeihin, on Suomen luonnonsuojelulailta erityisesti suojeltava ja uhanalaisuusluokituksestaan (Hyvärinen ym. 2019) äärimmäisen uhanalainen (CR) kasvilaji.

Perämerenketomarunan vanhoja havaintotietoja on uhanalaisrekisterissä valtatie ja sen allittavan Simonkyläntien risteysalueelta hiekkaiselta tienpientareelta. Rekisterin lajihavainto on peräisin vuodelta 1992 ja laji on todettu edelleen paikalla vuoden 2005 tarkistuksessa. Perämerenmaruna on alkuperäisesti merenrantakasvi, joka on löytänyt kasvupaikkansa myös matalakasvuisilta ja avoimena pysyviltä tienpientareilta. Simon asemakaavan muutosalueelta ja vähän laajemminkin tarkasteltiin lajin esiintymistä. Vanhalta esiintymispaikalta lajia ei enää havaittu. Valtatie piennar tällä osuudella on alun kuivahkoa, osin hiekkaisa, mutta nykyisin kasvillisuus on varsin rehevää ja hoitotoimilla matalana pidettyä. Potentiaalisin marunan kasvupaikka, jossa on muusta kasvillisuudesta avoimena pysyvää sora- ja hiekkapintaa, sijoittuu Simon keskustaan ja Ouluun suuntautuvien tie-rampin liikenteenjakajissa.

Uhanalaisrekisterissä Simon taajama-alueelta tiedossa olevia ja pientareilla esiintyviä ketolajeja, kuten aho- ja ketonoidanlukkua etsittiin valtatie laiteilta ja risteysalueiden pientareilta tuloksetta.

Ennen maastoselvityksiä alueelta tarkasteltiin lajihavaintoja lajitietokeskuksen tietokannoista (Laji.fi, luettu 25.9.2020). Simon taajaman tuntumasta on lajitietoja yleisestä kasvilajistosta ja tiedot ovat peräisin kasvatlasruutukartoituksista, pääosin 1980-luvulta. Lapin kolmion kasvillisuusvyöhykkeellä (3c) alueellisesti uhanalaista (RT) mäkitervakkoa (*Viscaria vulgaris*) havaittiin inventoineissa pyörätien pientareella asemakaavan muutosalueen länsipuolella, Hittikkaojasta länteen.

Erityisen kasvilajiston osalta voidaan todeta, että kasvupaikat nykyisellä valtatiepientareella ovat liian tiheäkasvuisia, osin ehkä lannoitettuja nurmialueita. Alkuperäinen merenrantojen tyyliäinen lajisto on löytänyt kasvupaikkojaan suolattujen valtateiden pientareilta. Niin myös Simon taajaman kohdalla, missä aivan asfaltin ja pientareen rajan sorapinnalla kasvaa merirataa. Lisäksi rantavehneä esiintyi paikoin, lähempänä Simojoen siltaa. Kyseisillä merenrantalajeilla ei ole suojellusta maankäytön suunnittelussa huomioitavaa suojellusta statusta.

1.10.2020

Kuva 7. Perämerenketomaru syyskuussa 2020, edelleen maastossa varsin helposti tunnistettavissa siellä missä esiintyy.

1.10.2020

Kuva 8. Vt 4:n tienparannustoimenpiteitä on toteutettu jo Ranuantien risteysen eteläpuolelle saakka.

Kuva 9. Tieliuskat on valmiilla tieosuuksilla jo tasoitettu syksyllä 2020

1.10.2020

LÄHTEET

Lapin Ely-keskus 25.9.2020; Eliölajit –tietokannan paikkatiedot uhanalaisista lajeista.

Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J & Nironen, M. (2004). Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. –Suomen ympäristö 742, Ympäristöministeriö, Helsinki.

Suomen lajitietokeskus, www-sivut; <https://laji.fi/taxon> (luettu 25.9.2020)